

BUFF LEGHORNS,

in veel landen een zeldzaamheid.

Door: Arie van Bijsterveldt

Over de hele wereld komen we sporadisch nog buffkleurige Leghorns tegen en zien we ze in verschillende verschijningsvormen/typen. Je mag eigenlijk wel stellen dat het tijd wordt voor een grote inventarisatie om erachter te komen waar ze nog zijn en wie ze nog heeft.

Hoe en waar zijn Leghorns ontstaan

Waar komen de Leghorns vandaan? Uit artikelen uit het verleden is na te lezen waar de eerste Leghorns zouden zijn gecreëerd. De eerste Leghorns (Livorno's) komen oorspronkelijk uit Livorno (In het Engels: Leghorn) Italië; een havenstad gelegen aan de Middellands Zee. Vanuit Livorno zijn zij middels export in Amerika terecht gekomen rond 1832. Later kwam de Leghorn terug vanuit Amerika naar Europa, eerst in Engeland in 1870 en daarvandaan gingen ze opnieuw terug naar Italië.

Buff Leghorns in hun verschillende verschijningsvormen

De Italiaanse Livorno wordt gezien als grondlegger van dit mooie ras. Dit oude ras is in de loop der tijd in verschillende landen op verschillende manieren ontwikkeld naar de smaak van de fokkers. Tegenwoordig kennen we 3 min of meer verschillende typen, die wel alle 3 deze punten van overeenstemming hebben: de gele poten en de witte oorlellen. De Amerikaanse Leghorn is ongeveer net zo groot als de Leghorns op het Europese vasteland, maar zien er sierlijker uit, dank zij hun rijkere bevedering, vooral te zien aan de prachtige staart en het rijke hals- en zadelbehang van de haan. Het Engelse type is de grootste van de Leghorns, iets hoger op de poten en met grotere kam en lellen. terwijl de rug, vooral bij de hanen, nogal sterk afloopt. In verhouding is de staart vrij klein en wordt vooral bij de hen gevouwen gedragen. In de diverse landen van het Europese continent is het Leghorn type vrijwel gelijk: vrij gestrekt van vorm, maar zeer krachtig om te zien; slank, breed op de schouders en smaller wordend naar de staart. Op de site van de Nederlandse Leghornclub (www.leghorn.nl) staan de types en kleurslagen beschreven en is te lezen dat per land verschillende namen worden gebruikt.

Links: NL type Buff Leghorn groot, bij Arie van Bijsterveldt in 1988.

In Nederland, Amerika en Engeland heten ze nog Leghorns. In Duitsland heten ze *Italiener* en in Italië *Livorno* en beiden zijn bijna gelijk aan het Nederlandse type. Ook in België hanteert men de naam Livorno - naast de in de Duits sprekende landen gehanteerde naam *Italiener*. Omdat een deel van België ook Franssprekend is, wordt ook de Franse naam '*Leghorn type moderne*' daar gebruikt. Deze 3 namen refereren allen naar hetzelfde type Leghorn. Daarnaast zijn in België ook het Engelse en Amerikaanse type Leghorn erkend.

De Franse Pluimvee Federatie (Fédération Française des volailles) verdeelt de Leghorns zelfs in 4 typen: de Amerikaanse witte, de Engelse witte, het oude type Leghorn (Italiaanse type, patrijkskleur) en het modern type Leghorn, dat erkend is in 17 kleurslagen bij de groten en 14 bij de krielen. In Frankrijk heet de buff kleur: *jaune*.

Italiaanse Leghorns

Ondanks dat het al zo'n oud ras is, werd de Italiaanse Leghorn/Livorno pas enige jaren geleden officieel in de Italiaanse Pluimvee Standaard opgenomen.

Erkende kleurslagen van de Livorno: Barrata (gestreept), Bianca (wit), Blu (blauw), Collo Argento (zilverpatrijs), Collo Arancio (geelpatrijs), Collo Oro (patrijs), Fulva (buff), Nera (zwart), Pile (witpatrijs), Bianco Columbia (wit zwartcolumbia).

Links en onder: Buff Livorno's in Italië. Foto's met dank aan www.agraria.org

De Duitse Leghorn (Italiener) is ook erkend in de Italiaanse Pluimvee Standaard, met een eigen rasbeschrijving, die afwijkt van de Italiaanse Leghorn (Livorno). Vergelijken met het Duitse type Leghorn is de Livorno slanker en iets hoger gesteld. Als ze in type teveel lijken op een Duitse Leghorn, is dat een ernstige fout.

In Italië heet de buff kleur: *Fulva*.

Kijk voor de Italiaanse standaard op www.fiav.info

Duitse Leghorns (Italiener)

De Leghorn, in Duitsland Italiener genoemd, is al heel lang in Duitsland. In 1870 werden *Gelbe Italiener* daar geïmporteerd en kwamen ze over Zwitserland naar Duitsland (Voor zover ik heb kunnen terugvinden op www.italienerzucht.de). Deze dieren hadden toen niet de kleur buff die heden vereist is. Het kruisen met buff Cochins had in Duitsland geen succes opgeleverd en het waren de Denen die in 1888 dieren tentoonstelde in Londen die in kleur superieur waren. Alleen de Duitsers fokten in een andere richting, wat nu de Italiener wordt genoemd.

Het is een zeer populair ras in Duitsland. Het type van Italiener was volgens de standaardomschrijving iets anders dan dat van de Nederlandse Leghorn, maar rond 1985 besloot de Nederlandse Standaardcommissie om dat 'papieren' verschil op te heffen, omdat er in de praktijk weinig tot geen verschillen meer waren in de tentoongestelde dieren. Het aantal kleurslagen verschilt wel; in

Duitsland zijn 21 kleurslagen erkend, maar de exchequer niet. De buff kleur heet daar: *Gelb* (geel).

Boven:
Grote Gelbe (buff) Italiener haan.
Rechts: Grote Gelbe (buff) Italiener hen.
Foto's Tassilo Neubert, Duitsland.

In Duitsland is een club speciaal voor de Buffs: 'SV d. Z. des gelben Italiener-Huhnes' en daar zijn 27 leden bekend. Verder is er de 'SV der Zwerg-Italiener-Züchter aller Farbenschläge' en de 'SV der Züchter rosenkämmiger Italiener und rosenkämmiger Zwerg Italiener'.

Links: Grote Gelbe Italiener hen van Dieter Müller, op de show in Alsfeld, waar zeer goede Gelbe Italiener waren ingezonden. Foto: Michael Kruppert, Schlitz, Duitsland)

Links: Gelbe (Buff) Italiener krielen met rozekam, op de show in Alsfeld; daar was de kwaliteit van de Buffs zeer goed.

Foto: Michael Kruppert, Schlitz, Duitsland)

Als men het in de Duits sprekende landen over 'Leghorns' heeft, bedoelt men daarmee de Amerikaanse type Leghorns zoals wij die in Nederland kennen met de rijke sierbevedering.

Amerikaanse Leghorns

Amerikaanse fokkers creëerden uit die Italiaanse landhoenders de Leghorn met een mooi landhoen type, een geweldige legeigenschap, gele benen, witte oren en bij de hennen vlot vallende kammen.

Boven: Amerikaanse buff Leghorn haan bij Dan Honour, USA. Foto: Dan Honour.

Zij onderscheiden zich door een rijk bevederde staart, waarbij de haan fraaie sikkels en bijsikkels heeft. Ook het zadel is rijkelijk bevederd en gaat mooi aangesloten over in de staart. De kam van de Amerikaanse Leghorn is kleiner van formaat en heeft een fijn werk (weefselstructuur).

In Amerika komen de Leghorn en Leghornkrielen in vele kleuren voor, maar in Nederland komt de Amerikaanse Leghorn alleen voor in de kleurslag wit, en bij de krielen in wit en ook in de kleurslag buff. Ook zijn ze erkend met rozekam.

**Rechts: Buff Amerikaanse Leghorn krielen, 2007.
Onder: Jonge Amerikaanse buff Leghorn krielhen, 2011.
Foto's en fokker: Arie van Bijsterveldt, Nederland.**

Engelse Leghorns

In 1870 komen dan de in Amerika gefokte Leghorns via Engeland terug naar Europa en spreiden zich dan uit over het vaste land van Europa. In Engeland heeft men uit die Amerikaanse dieren een Engels type Leghorn gefokt dat wat groter is en een meer geblokt type heeft. Ook onderscheiden de Engelse

Leghorns zich door de grote kopversierselen. De staart is relatief kleiner en de beenstelling hoger. Door de geweldige legkracht zijn ze niet alleen uitgegroeid tot een sportras maar ook tot bedrijfshoen. De Leghorn is lange tijd het bedrijfspluimveeras bij uitstek geweest totdat de hybrideteelt werd ingevoerd. Wel worden de Leghorns nog steeds gebruikt bij de hybrideteelt en spelen ze daarbij een belangrijke rol.

In 1888 werden daar de eerste Buff Leghorns geshowd.

**Boven en rechts: Engels type Buff Leghornkriel haan en hen.
Foto's en fokker: Alexander Hales, Engeland.**

Grote Engelse type Leghorns zien we nauwelijks op de Nederlandse shows en zij zijn in Nederland alleen erkend in de kleur wit.

De Engelse Leghornkrielen komen in Nederland voor in de kleur Wit en Zwart, en aan de kleur Blauw wordt momenteel gewerkt. Engels type Leghorn in de kleur buff zijn niet erkend in Nederland.

Nederlandse Leghorns

Door in Nederland te gaan fokken naar in Nederland opgestelde standardeisen voor de Nederlandse Leghorn, is er een Nederlands type Leghorn ontstaan dat gezien mag worden als Nederlands ras. Bij de creatie is gebruik gemaakt van de Amerikaanse Leghorns en mogelijk ook de Italiaanse landhoenders (Livorno's).

Links en onder: Nederlands type Leghorn groot, haan en hen, 1987.

Fokker en fotograaf: Arie van Bijsterveldt.

In Nederland zijn de grote Leghorns en de Leghornkrielen in 3 typen erkend (Nederlands, Engels en Amerikaans type). Bij de grote Leghorns zijn de buffkleurigen alleen in het Nederlands type erkend, met enkele kam en met rozenkam. De buffkleurige Leghornkrielen zijn in Nederland in het Nederlandse- en in het Amerikaanse type erkend met enkele- en met rozenkam.

Onder: Buffkleurige Leghornkrielen, Nederlandse type, 1989.

Fokker en fotograaf: Arie van Bijsterveldt.

Deense Leghorns

De Denen hebben net als wij in Nederland een eigen fokrichting aangehouden, die niet veel afwijkt van het type dat wij in Nederland nastreven. Deze dieren hebben een wat geringere lichaamsgrootte en een iets steilere staardracht. Af en toe zien we dat bij de buff Leghorns nog wel eens terug wat te verklaren valt door de inbreng van de Deense buff Leghorns die aan de wieg hebben gestaan bij het ontstaan van de buff Leghorns.

Rechts boven en rechts:

Buff Leghorn krielien in Denemarken. Foto's gemaakt op de Nationale Pluimvee Show in Denemarken, 10 en 11 december 2011, door Andreas Vorland uit Noorwegen.

Iets over de kleur buff.

Waarom is er gekozen voor de naam buff?

In het midden van de vorige eeuw zagen we bij de buffkleurige Cochins een uiteenlopende kleur, die qua kleurdiepte zoveel uiteen liep dat ze in 3 groepen waren ingedeeld namelijk in *buff* (warm goudgeel) *cinnamon* (kaneel) en *lemon buff* (goudgeel). Om de buff Cochins in 3

kleuren te laten exposeren was niet ideaal, omdat voor de keurmeester en voor de fokkers het onduidelijk was waar ze zich aan moesten houden. Door de naam buff te introduceren heeft men proberen te bereiken om het als één uniforme kleur aan te duiden. Maar de gele kleur wordt niet altijd door iedereen hetzelfde gezien en het blijft dan ook moeilijk om exact aan te geven wat nu de goede kleur buff is. Vroeger sprak men over de kleur van een gouden tientje en tegenwoordig zou je ook kunnen zeggen dat goede kleur buff de kleur is van een kop koffie met een scheut melk erin. Precies....., en hoeveel melk gaat er dan in? Hiermee wil ik aangeven dat heden ten dagen nog steeds verschillen zichtbaar blijven in de voorkeur voor de kleur, want iemand die graag een wat lichtere kleur buff ziet zal meer melk in die koffie doen om de kleur mee te vergelijken. Daarom kun je de kleur beter vergelijken met die van een natuurlijke zeemleren lap. En eigenlijk maakt dat nog niet zoveel uit als je maar weet hoe je de kleur kan behouden. Het belangrijkste voor een buffkleurig dier is dat de kleur egaal moet zijn en vrij van welke andere kleur dan ook. Elke veer en de veerschacht moet zover mogelijk buff tot op de huid zijn.

Buff Leghorns, waar komen ze vandaan?

In Denemarken zijn de eerste buff Leghorns gecreëerd en die zagen er toch wel wat anders uit dan de buff Leghorns zoals we die nu kennen. In Denemarken kende men toen de naam Leghorn nog niet en men noemde ze daar "Gele Italianen". Deze dieren waren niet mooi warm goud geel van kleur, maar een kleur die oogt als kunstzeem geel. Het waren dieren die qua kleur het meest leken op de kleur van de borst van kwartelkleurige dieren. Dat ging dan gepaard bij de hanen met zwart in de staart.

Die 'gele Italianen' gingen naar Engeland en via Engeland ook naar Amerika.

Rechts: Zadel- en rugveer van de haan.

Foto: Arie van Bijsterveldt.

Om de mooie kleur buff te krijgen op de buff Leghorns zoals die van de buff Cochins, kon men dat naar alle waarschijnlijkheid alleen maar bereiken door buff Cochins in te kruisen. Het heeft lang geduurd om de grote type verschillen tussen de Leghorns en de Cochins weg te fokken en toch de kleur te behouden. De kruising met de Cochins had tot gevolg dat de dieren zwaar, gedrongen en wat lager op de benen stonden. Ook zag je nog wel eens veerstoppels op de loopbenen. Door goede teeltkeuzes te maken zijn deze eigenschappen eruit gefokt en hebben we een mooi slank Leghorn type weten te behouden. Wat echter wel opvalt is dat de buff Leghorns door de jaren heen altijd wat kleiner zijn gebleven.

Buff Leghorns, waar zijn ze toch gebleven?

In juni 2011 is er gestart met het zoeken naar fokkers en houders van buff Leghorns in Groot, Kriel, Amerikaans-, Engels-, Nederlands type en zowel met enkele kam als met rozekam. Het valt dan op dat er wel vraag is naar een goede database met daarin opgenomen alle fokkers en houders van deze toch wel bijzonder mooie verschijning van de Leghorn. Aan de andere kant is het verzamelen van de gegevens niet altijd even makkelijk, omdat, ondanks het gebruik van sociale media, toch maar een beperkt aantal fokkers en liefhebbers wordt bereikt. Ook is vaak de taalbarrière een hindernis. Anderzijds zijn er ook mensen die bang zijn hun gegevens vrij te geven waarvoor ook begrip is.

Rechts: Grote buff Leghorns, NL type, bij Arie van Bijsterveldt, 1988.

Tijdens mijn speurtocht heb ik een aantal fokkers bereid gevonden informatie aan te leveren.

Zelf heb ik al 25 jaar buff Leghorns. Eerst had ik grote NL type buff Leghorns en daarna de buff Leghorn krielen NL type en sinds 1994 het Amerikaans type buff Leghorn kriel. Mijn verhaal kunt u lezen in een eerder gepubliceerd artikel "Buffkleurige Amerikaanse leghornkrielen" – 2008 – <http://aviculture-europe.nl/nummers/08N06A04.pdf>

In Nederland zijn 3 serieuze fokkers bezig met de fok van Amerikaans type buff Leghorn krielen.

Er zijn ook nog een aantal mensen die ze hebben als hobbydier in de achtertuin.

Links: Buff Leghorn haan NL type Groot, Algeheel kampioen van de Show in Waalwijk, Januari 1998. Fokker en fotograaf: Arie van Bijsterveldt.

Van de grote NL type buff Leghorns zijn er ook maar 3 of 4 serieuze fokkers bekend die nog actief zijn. Deze stammen zouden echter wel wat bloedverversing kunnen gebruiken.

Hiervoor zijn de eerste contacten gelegd in Duitsland en als dat goed uitpakt kunnen we daarvandaan broedeieren verwachten in het voorjaar van 2012. In het verleden kenden we fokkers van grote buff Leghorns in de naam van Dhr.

Meurs, Dhr. Schopman, Dhr. Schooten enz. Momenteel is Dhr. van Lankveld, Dhr. Hulshof en Dhr. Vermeulen en Dhr. V.d Oetelaar een van de namen die bij mij bekend zijn als fokker van de grote buff Leghorns.

Bij de krielen is Dhr. Gerard Tesselaar bezig om door een kruising met zwart- en buffkleurige NL type Leghorn krielen weer een nieuwe lijn buff Leghorn krielen NL type op te zetten. Er waren vrijwel geen goede NL type buff Leghorn krielen meer. Dhr. Vlaardingebroek is nog in het bezit van een aantal mooie NL type buff Leghorn krielen.

Rechts: Buff Leghorn Kriel Amerikaans type 2009, van Arie van Bijsterveldt.

Uit Engeland mocht ik een aantal berichten ontvangen van Edward Boothman, Keith Ashley, Alex Hales, Paul Hallum en Andrew Bergmanski. Van Paul Hallum kreeg ik onderstaand bericht.

Door gebruik te maken van buff Plymouth Rock krielen en zwarte Leghorn krielen, heeft hij het Engelse type buff Leghorn krielen gefokt.

"Ik heb buff Leghorn krielen die ik gemaakt heb d.m.v. kruisen van buff Plymouth Rocks met zwarte Leghorn krielen. Ik heb nu de 9e of 10e generatie gefokt en ik ben blij met de resultaten. Het type was relatief snel vastgelegd, maar het grootste probleem had ik met blauw of zwart in de staart en ook in de vleugels. Ik ben daar steeds zeer alert op geweest en koos alleen zuivere buff

dieren in de foktoom, maar af en toe komen er toch nog dieren uit die dat vervelende zwart hebben. De krielen zijn zeer winterhard en leggen echt goed, en grote eieren. Al zijn de eieren meestal lichtbruin in plaats van wit, dat is de invloed van de buff Rocks, denk ik. Ik zal u enkele foto's sturen van mijn krielen".

Rechts en onder: Leghorn krielen, Engels type, van Paul Hallum, Engeland.

Van Andrew Bergmanski ontving ik het volgende bericht.

"Ik fok grote buff Leghorns en er zijn niet veel mensen in het Verenigd Koninkrijk die dat doen ... Er zijn hier krielen en grote Leghorns, maar ik zou zeggen dat de krielen meer 'show kwaliteit' hebben. Ik ken twee andere fokkers van grote Leghorns, die u kunt bereiken via de ledenlijst van onze Leghorn Club, en ik ken ook twee fokkers van de krielen; Ian Sissons en Paul Hallum ...

De grote Buff Leghorns in Groot Brittannië zijn niet van zeer goede kwaliteit voor de show en ik doe mijn best om uit mijn eigen fokdieren iets te fokken van show kwaliteit. Ik heb de grote Buff's nu ongeveer 2 of 3 jaar en denk dat het nog 2 jaar duurt voordat ik ze hopelijk kan laten zien".

Uit Duitsland mocht ik een bericht ontvangen van Michael Kruppert. Michael is een fokker van rozekammige 'Gelbe Zwerg Italiener'. Ook van hem kreeg ik een paar foto's van zijn dieren.

Rechts: Deze rozekammige krielhen van Michael Kruppert werd beoordeeld met 97 punten en won de beker op de Show in Schlitz in 2007.

Ook heb ik nog van andere fokkers uit Duitsland contactgegevens gekregen die ik zal opnemen in de fokkerslijst van de buff Leghorn fokkers. Duitsland kent op dit moment de meeste fokkers van *Gelbe Italiener* groot en hoogst waarschijnlijk ook de meeste fokkers in kriel.

Boven: Michael Kruppert uit Schlitz, Duitsland fokt Italiener krielen met rozekam.

In de Verenigde Staten is Danne J. Honour een bekende fokker van Buff Leghorns; zijn dieren zijn van het Amerikaanse type. Dan schreef een uitgebreid artikel over zijn Buff Leghorns in het oktobernummer van 2011, zie <http://www.aviculture-europe.nl/nummers/11N05A04.pdf>

Naast Dan Honour zijn er in Amerika nog meer fokkers die ook mooie dieren hebben en waarvan enkele zich hebben gemeld om op de fokkerlijst te komen.

Links: Buff hen, Amerikaans type Leghorn, groot. Fokker en fotograaf: Danne J. Honour, USA.

Ook van Amerikaanse fokkers van buff Leghornkrielen zijn een paar namen die op de fokkerslijst voorkomen. Daarbij zit 1 fokker waarvan de dieren uit dezelfde stam voortkomen (de stam van Burt Gaude) als de dieren die in Nederland zijn voortgekomen uit de import van de eieren in 1994.

Vanaf juni 2011 hebben we toch wel een aantal fokkers en liefhebbers van de buff Leghorns weten te bereiken en zij hebben zich al gemeld om op de lijst van fokkers/houders te worden opgenomen. Alleen diegenen die zich op de lijst hebben laten registreren kunnen een afschrift ontvangen van de lijst.

De tussenstand op het moment dat dit artikel geplaatst wordt is als volgt:

Aantal fokkers/houders die zich hebben aangemeld: **25**

Aantal fokkers/houders groot met enkele kam: **18**

Aantal fokkers/houders groot met rozekam: **0**

Aantal fokkers/houders kriel met enkele kam: **9**

Aantal fokkers/houders kriel met rozekam: **1**

(3 fokkers die zowel groot als kriel hebben.)

De landen waar vandaan we gegevens hebben ontvangen zijn: Nederland, België, Duitsland, Engeland, Zweden, Tsjechië, Oostenrijk, Italië, Amerika, Australië, Denemarken, Noorwegen, Nieuw Zeeland.

Omdat we de buff Leghorns nauwelijks meer zien is de behoefte groot om te weten waar ze zijn en wie welke variëteit fokt of heeft als liefhebber. Om elkaar te kunnen blijven helpen en het verdwijnen van een mooie kleurslag te voorkomen is daarom ieders inbreng welkom en nodig ik iedereen uit die buff Leghorns heeft dat kenbaar te maken d.m.v. een e-mailbericht te sturen naar bufflegorns@hotmail.com Hier kunt u ook terecht voor bijv. advies bij de fok van deze fraaie kleur.

Ook op Facebook is er een groep onder de naam "Buff Leghorns" waar fokkers en houders van buff Leghorns elkaar kunnen bereiken en wereldwijd met elkaar kunnen communiceren en ideeën uitwisselen.

Speciaal clubs:

Nederlandse Leghorn club www.leghorn.nl

Leghorn club Tsjechië http://klubvlasek.webzdarma.cz/barevne_razy.htm

Leghorn club UK <http://www.theleghornclub.com>

SV d. Z. des gelben Italiener-Huhnes, Vors. Fritz Ruffel, Niedergasse 14, 76877 Offenbach, Tel. 06348 8620, Fax 06348 8620

SV der Zwerg-Italiener-Züchter aller Farbenschläge <http://www.sv-zwerg-italiener.de>

SV der Züchter rosenkämmiger Italiener und rosenkämmiger Zwerg Italiener <http://www.rosenkaemmige-italiener.de>

Specialklubben for Ancona, Italiener og Legbar, Denmark.

Formand: Kjeld Sørensen, Kannevej 6, 8355 Solbjerg, 86 53 12 91.

Bronvermelding:

Artikelen die geraadpleegd zijn:

- Gele of Buff Leghorns, van C.S.TH. van Gink
- Buff Leghorns, grotendeels in de vergetelheid geraakt, van C. Aalbers
- Buff Leghorns, van C. Aalbers
- Leghornkrielen van het Nederlandse type en hun Amerikaanse naamgenoten, van C. Aalbers
- Scala der Nederlandse Leghornkrielen, van C. Aalbers
- Langer dan 100 jaar Leghorns, van C. Aalbers
- De zeldzame kleurslagen bij Leghorns, van Gerard Tesselaar
- Leghorns van het Nederlandse standaardtype, van C.S.TH. van Gink
- Leghorns in het algemeen, van C. Aalbers
- Buff Coloration in Poultry, 2008, Danne J. Honour (USA)
- <http://www.aviculture-europe.nl/Buf-Coloration.pdf>
- <http://www.agraria.org/polli/livorno.htm>

